

ב-דצ רבי הנינא אמר: כמין תיבה פרוצה מלמעלה; היינו: הלחם היה עשוי משוליים ושתי דפנות זו כנגד זו, והיתה תחתית הלחם נתונה כשארכה לכל רחבו של השולחן, ודפנות הלחם עולות בקצות השולחן משני צידיו של רוחב השולחן, מזה אחת ומזה.⁽¹⁾

רבי יוחנן אמר: כמין ספינה רוקדת [מרקדת ושטה מהר על פני המים], היינו: לא היו ללחם שוליים כלל, וכעובי אצבע בלבד היה עומד על השולחן, ואילו דפנותיה משופעים כלפי מעלה.⁽²⁾

א. בשלמא למאן דאמר: כמין תיבה פרוצה,

קערותיו ... ומנקיותיו", ביאר בדעת אונקלוס, שהקערות הן הדפוסים שלאחר האפיה, ואילו ה"מנקיות" הן הדפוסים שלפני האפיה, כי חלוקים הם במהותם, שהדפוס הראשון היה לפי מידת הלחם, ואילו הדפוס האחרון לא היה מתקן לפי מידת הלחם, ראה שם.

1. תוספת ביאור: מבואר במשנה לקמן צו א:

א. השולחן שבמשכן היה ארכו עשרה טפחים לרבי יהודה, ושנים עשר טפחים לרבי מאיר; ואילו רחבו היה חמשה טפחים לרבי יהודה, וששה טפחים לרבי מאיר; והיה נתון ארכו לארכו של בית, דהיינו מן המזרח למערב.
ב. ארכו של הלחם עשרה טפחים ורחבו חמשה טפחים לדעת כולם, והיה נתון ארכו של הלחם לרחבו של השולחן, דהיינו מן הצפון לדרום.

ג. עודף ארכו של הלחם על רחבו של שולחן היה טפחיים ומחצה לרבי יהודה, ושפחיים לרבי מאיר; ולפיכך שנינו שם: "וכופל טפחיים ומחצה מכאן, וטפחיים ומחצה מכאן" לרבי יהודה, ולרבי מאיר "כופל טפחיים".

ד. שלשה קנים לרוחב השולחן היו נתונים בין לחם ללחם [מלבד בין העליונה לזו שלמטה הימנה, שלא היו אלא שני קנים].

ה. מבואר בגמרא לקמן צו א: אמר רבי יוחנן: לדברי האומר טפחיים ומחצה כופל, נמצא שולחן מקדש חמשה עשר טפחים למעלה, לדברי האומר טפחיים כופל, נמצא שולחן מקדש שנים עשר טפחים למעלה.

וביאור שיטת הסובר "כמין תיבה פרוצה" — הוא:

תחתית הלחם ארוכה היתה עשרה טפחים, כאשר מתוכה נתונים חמשה או ששה טפחים לרוחב השולחן, ואת העודף — הן הטפחיים או הטפחיים ומחצה שנוכרו במשנה — היה כופל משני צידי השולחן בצפון ובדרום, והן הן דפנות הלחם; ואילו מן המזרח ומן המערב היתה פרוצה, וכן מלמעלה היתה פרוצה; [ומלשון רש"י נראה, שלשון "כמין תיבה פרוצה" מתיחס לגג הלחם]; וצירי רש"י את צורתו כאות ח"ת הפוכה.

והיינו דאמרינן בגמרא הנזכרת, שהיה גובה כל המערכת שנים עשר או חמשה עשר טפחים, שהוא חשבון הדפנות — למר כדאית ליה, ולמר כדאית ליה — כפול שש לחמים.

2. שיטת רבי יוחנן טעונה ביאור נרחב, וכפי שיתבאר:

לשון רש"י הוא: אין לה [לספינה] שוליים, אלא מלמעלה רחבה ומלמטה כלה והולכת עד כאצבע, ושתי ראשיה חדין והולכין וגבוהין למעלה ואין נוגעין במים, ולהכי קרי לה "רוקדת" שמהלכת מהר; וצירי רש"י [כמבואר בתוספות, שצירורו של רש"י הוא], כמו האות הלועזית ש; ועוד כתב רש"י לקמן צו א על מה ששנינו: "וכופל טפחיים ומחצה": למעלה מכאן ומכאן ... ונמצאו זקופות בשוה לשפת השולחן; ולמאן דאמר כמין ספינה רוקדת: הוה הנך דפנות הולכות וזקופות בשיפוע.